

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä: "Hitlerin rauhanpuhe". Yhdysvaltalainen pilapiirros vuodelta 1933. Tulkitse pilakuvan sanoma.

- Hitler kuvataan tykin piippuna, mikä viittaa militarismiin.
- Hitlerin edessä seisoo joukko kurinalaisen näköisiä sotilaita, mikä niin ikään luo mielikuvaa militarismista.
- Sotilaiden ja Hitlerin edessä on hakaristi. Se nostaa esiin Hitlerin aatteen: kansallissosialismin.
- Kyyhky tulee Hitlerin suusta. Hitler puhuu rauhasta, mutta oikeasti valmistautuu sotaan.
- Kuvan voi tulkita myös niin, että Hitler-tykki puhaltaa savua, jota rauhankyyhky pakenee.
- Hitler ja hänen joukkonsa ovat siis uhka rauhalle, vaikka Hitler puheissaan vakuuttaisikin päinvastaista.
- Piirros on yhdysvaltalaisen pilapiirtäjän näkemys. Yhdysvallat ei osallistunut aktiivisesti Euroopan tapahtumiin, mutta läntisenä demokratiana se kuitenkin karsasti Hitlerin valtaannousua.

Tehtävä 1

Miten Hitlerin Saksa rikkoi Versaillesin rauhanehtoja 1930-luvulla?

- perusti ilmavoimat ja yleisen asevelvollisuuden
- lopetti Reininmaan demilitarisoinnin

Tehtävä 2

a) Mitä myöntöväisyyspolitiikalla tarkoitetaan?

- Ison-Britannian ja Ranskan Hitlerin Saksaa kohtaan harjoittama politiikkaa ennen toista maailmansotaa
- Iso-Britannia ja Ranska eivät puuttuneet Hitlerin tekemiin Versaillesin rauhansopimuksen rikkomisiin, vaan halusivat hyvittää ensimmäisen maailmansodan rauhaa sekä saada Saksasta riittävän vahvan valtion, jotta se voisi torjua tarvittaessa Neuvostoliiton laajentumisen länteen

b) Miten myöntöväisyyspolitiikka ilmeni Ison-Britannian ja Saksan toimissa 1930-luvulla?

- Iso-Britannia halusi myöntöväisyyspolitiikalla välttää tulevat sodat. Se antoi periksi Hitlerin vaatimuksille kerta toisensa jälkeen. Poliittikan huipentumana Saksalle annettiin Tšekkoslovakian sudeettialueet.
- Saksa saattoi uskoa, että Iso-Britannia ja Ranska myötälisivät Hitlerin vaatimuksiin, eivätkä sotilaallisesti puuttuisi Saksan toimiin. Hitler siis käytti myöntöväisyyspolitiikkaa hyväkseen rikkomalla Versaillesin rauhan ehtoja ja laajentamalla alueitaan.

Tehtävä 3

Miten seuraavien tahojen suhteet muuttuivat syksystä 1938 vuoden 1939 syksyyn:

a) länsivallat ja Saksa

- Syksyllä 1938 länsivallat harjoittivat vielä harjoittivat myöntöväisyysspolitiikkaa Saksaa kohtaan. Tämä näkyi hyvin Münchenin kokouksessa, jossa Saksalle annettiin Tšekkoslovakian sudeettialueet.
- Myöntöväisyysspolitiikka päättyi, kun Saksa miehitti koko Tšekkoslovakian maaliskuussa 1939. Länsivallat antoivat Puolalle turvatakuut.
- Saksan hyökkäys Puolaan johti Saksan sotaan myös länsivaltoja vastaan. Varsinaiset sotatoimet alkoivat kuitenkin vasta seuraavana vuonna.

b) länsivallat ja Neuvostoliitto

- Syksyllä 1938 välit olivat huonot. Neuvostoliittoa ei kutsuttu Münchenin kokoukseen. Se epäili, että länsivallat antavat Saksan laajentua itään ja suojelevat vain omaa maataan.
- Neuvostoliitto pelkäsi Saksan hyökkäystä. Stalin olisi halunnut käyttää Puolan ja Baltian alueita osana omia puolustus suunnitelmiaan, mutta länsivallat eivät tähän suostuneet. Erimielisyyksiä syvensi ideologioiden välinen ero: demokratia ja kommunismi.

c) Neuvostoliitto ja Saksa?

- Syksyllä 1938 välit olivat viileät, olivathan maat toistensa ideologisia vihollisia: kansallissosialismi ja sosialismi. Hitler oli julkisesti vannonut tuhoavansa kommunismin.
- Elokuussa 1939 maat kuitenkin solmivat hyökkäämättömyyssopimuksen, johon kuuluu salainen Itä-Euroopan jakaminen etupiireihin.

Tehtävä 4

Miten seuraavat asiat liittyvät toisen maailmansodan syyttymiseen:

a) Versaillesin rauha (1919)

- Saksa julistetaan yksin syylliseksi ja sille määrätään ankarat rauhanehdot. Tämä katkeroitaa saksalaisia. Hitler käyttää katkeruutta hyväkseen poliittisissa puheissaan.
- Vanha kliseinen lausahdus kuuluu: Ensimmäisessä maailmansodassa kylvettiin toisen maailmansodan siemen.

b) länsivaltojen myöntöväisyysspolitiikka

- Hitlerin Saksa sai rauhassa rikkoo Versaillesin rauhansopimusta ja aseistautua, koska länsivallat eivät puuttuneet siihen.
- Hitlerin jatkuvat ulkopolitiittiset voitot, erityisesti Münchenin kokous, saivat hänet uskomaan omaan erehtymättömyyteensä.
- Hitler ei uskonut, että länsivallat olivat valmiita julistamaan sodan Puolan vuoksi, vaikka Saksan suhteet länsivaltoihin olivatkin huonontuneet Tšekkoslovakian miehityksen vuoksi.

c) Molotov-Ribbentrop-sopimus?

- Sopimus tehtiin vain viikko ennen Saksan hyökkäystä Puolaan. Saksa tiesi sopimuksen jälkeen, että ainakaan Neuvostoliitto ei reagoisi Saksan toimiin Puolassa.
- Toisaalta Hitler oli jo huhtikuussa 1939 päättänyt hyökkäyksestä Puolaan, joten Saksa olisi luultavasti hyökännyt ilman Neuvostoliiton kanssa solmittua sopimusta.

Tehtävä 5

Pohdi, miten toisen maailmansodan syttymisen syyt erosivat ensimmäiseen maailmansotaan johtaneista syistä.

Eroja:

- Ensimmäisen maailmansodan taustalla oli yleinen sotainto, nyt ei.
- Ensimmäiseen maailmansotaan oli monia syyjäitä, toisessa maailmansodassa Saksan ja Hitlerin politiikka oli ratkaiseva.
- Toisen maailmansodan syttymisen vaikutti poliittisten ideologioiden taistelu.

Yhteistä:

- Sodan osapuolet olivat melko samat ja valtioiden väliset turvatakuut laajensivat sota.
- Nationalismi vaikutti kummankin sodan syttymiseen: Balkanin kansallisuuskiistat - kansallissosialismin opit.
- Sodan alkamiseen vaikuttivat johtajien puheet ja arvovaltakysymykset.
- Kummassakin sodassa oli keskeisesti kyse luonnonvarojen ja raaka-aineiden hallinnasta.

Tehtävä 6

Katso videolta Neville Chamberlainin puhe Peace In our Time.

a) Mikä oli Chamberlainin puheen sanoma?

- Hän kertoo päässeensä sopimukseen Hitlerin kanssa Tšekkoslovakian sudeettialueista. Sopimuksessa luvataan myös kunnioittaa rauhaa Euroopassa.

b) Pohdi puheen mahdollisia motiiveja.

- Chamberlain halusi vakuuttaa omaan kansaansa siitä, että Euroopan valtiot ovat päässeet sopuun eikä konfliktia ole syttymässä.
- Kenties hän halusi esiintyä myös Euroopan pelastajana.
- Chamberlain saattoi haluta rauhoitella brittejä, jotka pelkäsivät sota.
- Ehkä hän jopa itse uskoi pelastaneensa Euroopan tulevilta konflikteilta.